

9. Семчук Н. О. Суб'єкт та суб'єктивна сторона залучення неповнолітніх до заняття жебрацтвом за законодавством України та деяких зарубіжних країн. *Вісник Академії адвокатури України*. 2011. № 2. С. 113–118.

Одержано 10.05.2017

УДК 343.85

Марія Сергіївна ХМЕЛИК,

курсант 3 курсу факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

Науковий керівник: Фіалка Михайло Ігоревич,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО В СІМ'І: СУБ'ЄКТИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА НАПРЯМИ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано проблему існування сексуального насильства в сім'ї. Визначено суб'єкти попередження даного явища. Розкрито основний зміст напрямів їх попереджувальної діяльності.

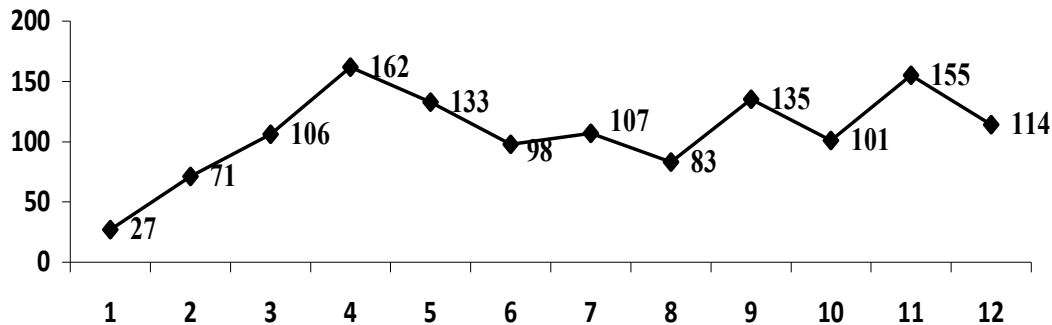
Ключові слова: *сексуальне насильство в сім'ї, попередження, суб'єкти попередження.*

Війни між племенами, а пізніше – між державами, сприяли створенню відповідного стереотипу поведінки людини і тому сьогодні насильство є одним із засобів розв'язання будь-яких питань. Існують різні форми насильства, і сексуальне насильство є однією з них.

Проблему визначення поняття насильства та форм його вираження протягом останніх років досліджували такі вчені як Ю. М. Антонян, В. В. Голіна, В. В. Іванова, В. І. Шахов та інші. Їхні праці містять окремі аспекти проблеми насильства в сім'ї. Однак питання аналізу сексуального насильства в сім'ї та способів його запобігання детально не розглядалися. Саме це обумовило обрання теми даної наукової роботи.

Статистичні дані Генеральної прокуратури України про правопорушення пов'язані з насильством у сім'ї за 2016 рік становлять – 1292 випадків [1]. Однак, проаналізувавши динаміку змін у звітному періоді, можна дійти до висновку, що спостерігається тенденція до збільшення кількості кримінальних правопорушень пов'язаних із насильством відносно січня 2016 року.

Динаміка змін правопорушень, пов'язаних з насильством у сім'ї,
за січень - грудень 2016 року

Крім того, як наголошує М.І. Фіалка, відсутність конкретизації суб'єкта попередження насильства в сім'ї, не доведеність до логічного завершення адміністративної реформи, призводить до відсутності чіткого розуміння того, хто є суб'єктом попереджувальної діяльності в даній сфері [2, с. 104].

Отже, актуальність даної теми, полягає в тому, що сексуальне насильство в сім'ї дуже поширене явище і саме подолання і профілактика будь-яких проявів сексуального насильства в сім'ї стає предметом широкого громадського та наукового обговорення в Україні.

Метою даної роботи є дослідження та аналіз діяльності структур та органів, які здійснюють попередження сексуального насильства в сім'ї.

Сексуальне насильство є формою домашнього насильства, яка у свою чергу є суттєвим порушенням прав людини – права на життя та фізичну та психологічну недоторканість.

На жаль, даний вид деструктивної поведінки є доволі латентним в нашій державі, адже в українському суспільстві «не прийнято» розповідати про такі речі і тому ми стикаємося зі «змовою мовчання» та прихованим осудом потерпілих від насильства в сім'ї. Тоді як, основною причиною сексуального насильства більшість потерпілих називали алкогольне сп'яніння, і це не дивно, адже алкоголізація населення є не менш серйозною проблемою для України [3, с. 17].

Основними проявами сексуального насильства є: принизливі дотики до інтимних частин тіла, примус спостерігати за статевими зносинами інших людей, експлібіціонізм, примусова демонстрація дитині порнографії та інші. Вищевказані дії суперечать Основному закону України, адже право людини в Україні на захист від усіх форм насильства гарантується статтями 28, 57 Конституцією України, відповідно до яких ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Але слід

відмітити, що не всі знають, які саме нормативно-правові акти діють на території України. Соціальне опитування показало, що лише 18 % українців знають про діючий Закон України «Про попередження насильства в сім'ї».

Саме тому з метою захисту осіб їх від сексуального насильства створюються та розповсюджуються інформаційні матеріали, що містять список організацій, які покликані надавати допомогу таким особам та перелік органів та установ, які в межах своїх повноважень протидіють такому негативному явищу.

Сьогодні протидія сексуальному насильству в сім'ї здійснюється такими органами:

- центральний орган виконавчої влади, що забезпечує та реалізує державну політику з питань попередження насильства в сім'ї;
- уповноважені підрозділи органів Національної поліції;
- органи опіки та піклування;
- спеціалізовані установи для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства [4, с. 409].

Яким чином вищевказані органи протидіють такому фоновому явищу як сексуальне насильство в сім'ї? Говорячи про центральний орган виконавчої влади, що забезпечує та реалізує державну політику з питань попередження сексуального насильства в сім'ї, необхідно відзначити, що даний орган координує діяльність підрозділів Національної поліції та органів опіки і піклування шляхом налагодження відповідних взаємозв'язків, розробляє, затверджує та забезпечує кризові центри методичними рекомендаціями щодо проходження корекційної програми, організовує і проводить роз'яснювальну роботу серед членів сім'ї, де виникає реальна загроза вчинення сексуального насильства в сім'ї, крім того проводить різні дослідження щодо сексуального насильства в сім'ї.

Щодо діяльності органів Національної поліції, то варто погодитись, що вони займають центральне місце у системі суб'єктів, що протидіють сексуальному насильству в сім'ї. Використовуючи широкий арсенал різноманітних методів, гласних та негласних засобів, вони здійснюють запобіжну діяльність на всіх рівнях. Зокрема, виявляють та усувають детермінанти, що сприяють проявам сексуального насильства в сім'ї, виносять попередження, захисний припис кривдникові, ставлять на профілактичний облік, а також направляють до спеціалізованих установ останнього.

Особливу увагу варто приділити органам опіки та піклування, адже найчастіше жертвами сексуального насильства стають діти. Таке негативне явище дуже відбивається на їхній поведінці, навчанні та особливо на здоров'ї. Тому вищевказані органи надають допомогу у відновленні порушених прав та захисті законних інтересів дітей, які

мають батьків, призначають опікунів (піклувальників) дітям-сиротам, влаштовують таких дітей у прийомні сім'ї, дитячі будинки, представляють у суді інтереси неповнолітніх, а також недієздатних членів сім'ї, які стали жертвами сексуального насильства в сім'ї.

До спеціалізованих установ для осіб, які вчинили сексуальне насильство в сім'ї, та жертв такого насильства доречно віднести: кризові центри для членів сімей, в яких вчинено сексуальне насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення та центри медико-соціальної реабілітації для жертв, які потерпіли від сексуального насильства в сім'ї. Кризові центри забезпечують збереження конфіденційної інформації щодо осіб, які звернулися по допомогу, взаємодіють із засобами масової інформації, громадськими організаціями у проведенні просвітницької, виховної роботи з питань попередження сексуального насильства в сім'ї, повідомляють уповноважені підрозділи Національної поліції про виявлені факти сексуального насильства в сім'ї. Центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї надають первинну медико-санітарну, психологічну та психіатричну допомогу, направляють жертв для подальшого лікування, надають юридичну консультацію жертвам сексуального насильства в сім'ї та ін.

Завершуючи розгляд даного питання, слід відзначити, що на сьогоднішній день сім'я визнана як основа суспільства і перебуває під особливим захистом держави. Очевидно, існує низка проблем у системі протидії насильству в сім'ї та держава, звичайно, у вигляді діяльності її органів контролює додержання прав та свобод особи та нейтралізує таке негативне соціальне явище. І ми спостерігаємо, що такі органи скоординовані, їх дії мають комплексний підхід, вони сумлінно виконують свої обов'язки та, найголовніше, покладають чимало зусиль аби зменшилась кількість кримінальних правопорушень пов'язаних із сексуальним насильством в сім'ї.

Список бібліографічних посилань

1. Загальні відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних з насильством у сім'ї, та результати їх досудового розслідування за 2016 рік // Генеральна прокуратура України: офіц. сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112755&libid=100820&c=edit&c=fo# (дата звернення: 22.04.2017).

2. Фіалка М. І. До проблеми законодавчого визначення спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї // Стратегічні напрямки розвитку правової системи України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 28 січ. 2012 р.). Львів: Центр правничих ініціатив, 2012. С. 104–105.

3. Кримінологія (Особлива частина): навч. посіб./А. Б. Блага, А. А. Васильєв, Л. М. Давиденко та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 347 с.

4. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам: монографія. Харків: Діса плюс, 2013. 524 с.

Одержано 10.05.2017

УДК 343.22

Олена Юріївна ЦЕБИНОГА,

курсант 2 курсу факультету № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ, м. Харків

Науковий керівник: Васильєв Андрій Анатолійович,

*кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального
права і кримінології факультету № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ, м. Харків*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Розглянуто питання кримінальної відповідальності юридичних осіб за законодавством зарубіжних країн. Увагу приділено підставі кримінальної відповідальності, переліку кримінально караних діянь та видам заходів (покарань), які застосовуються до юридичних осіб.

Ключові слова: *заходи кримінально-правового характеру, кримінальна відповідальність, юридична особа.*

Обраний Україною напрям інтеграції до Європейської сім'ї потребує упровадження змін, які стосуються економічної, політичної та правової сфери, зокрема, удосконалення кримінального законодавства України у частині застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб. Можливість застосування цих заходів було передбачено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» від 23 травня 2013 року № 314-VII [1]. Цим законом, поряд із іншими змінами до Кримінального кодексу України (далі – КК України), було закріплено виділення у Загальній частині КК України окремого розділу – Розділ XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб», яким встановлено підстави та види заходів кримінально-правового характеру. Указані заходи для кримінального законодавства України є новелою, однак, для законодавств зарубіжних країн вони є досить сталим приписом і мають багаторічну історію, тому дослідження норм, якими